

Наступна картина: Мар'яна прокидається. У неї під головою подушка, бабця сьорбає чай. Увага – «розчухнуте вікно». Дівчина відключилася під впливом снодійного, значить, можна твердити, що часу минуло немало. Бабця легко відчинила замок, увійшла одразу. Отже, вона тут давно. І, насмілюся припустити, відчинила вікно негайно ж. Але «бабця онуку попід руки з кухні, де ще й досі газом тхнуло, вивела» (167). Я хочу знати: чому після тривалого провітрювання у кухні залишився запах газу? І ні, це не єдине запитання, яке хотілося поставити письменниці під час читання. Проте всі їх озвучувати було б надто довго.

Та найглобальнішу проблему все ж окреслю. Містична складова сюжету з прокляттям-спокутуванням приймається. За задумом авторки, позбутися прокляття можна, звернувшись до семи поколінь предків поіменно. Такий спосіб видається мені нецікавим, але нехай буде. Так ось, весь роман – про те, як ненависть ображеної жінки ламає долі всіх нащадків Яреми Дороша. Нарешті Кривошиїха повідомляє Мар'яні спосіб врятувати рід – вдало повторити спробу Яреми і пригадати-таки, назвати всіх своїх предків до сьомого коліна. Оскільки Кривошиїха знає історію Дорошевого роду, адже «прабабця моєї прабабці Яремі очі закрила» (356), то й її предки все це відали. Моє велике питання звучить так: чому ніхто з них досі не сповістив комусь із Яреминих нащадків, як можна врятуватися? Ці потомственні знахарки-відьми дотягнули аж до сьомого покоління. Було загублено багато життів. Але кого це хвилює? Аби вони були більш людяними, книжки ж не вийшло б.

Щоправда, наша література від цього прикрого факту не постраждала б.

KOVAL' Natalya Andriyivna,

Candidate of Philological Sciences, Associate Professor
at the Department of Ukrainian Literature and comparative
studies Bohdan Khmelnytsky National University at Cherkasy
e-mail: hakunata@gmail.com

*Одержано редакцією 22.01.2016
Прийнято до публікації 08.02.2016*

УДК 821.161.2

КЛИМЕНКО (СИНЬООК) Ганна Андріївна,
кандидат філологічних наук, доцент кафедри
української літератури та компаративістики
Черкаського національного університету імені Богдана
Хмельницького
e-mail: anna.syniook@gmail.com

З ДЖЕРЕЛЬЦЯ ВІЧНОЇ НАДІЇ ТА ВІРИ В БОГА

(неопублікована передмова до книги)

*Наржинська К. Весна і осінь мого життя / Катерина Наржинська. – Черкаси :
Видавець Ю. Чабаненко, 2015. – 94 с.*

З Катериною Володимирівною Наржинською я познайомилася порівняно недавно, тоді й перечитувала вперше її рукопис. Зріла, сива жінка, зморена роками й недугами, “скошена” нелегкими випробуваннями... Втім любов до Слова вона незмінно пронесла через усе своє життя, не втративши тяжиння до творчості. А душевні страждання й болі потребували виходу “назовні”. Доля мовби перевіряла Катерину Володимирівну на міцність, а разом із тим гартувалися волюнтаризм і стоїцизм. “Вершки хапать не звикла я – / до кореня дійти бажаю”. Либонь оце і є справжнім покликом Серця, Господнім обдаруванням, Сквородинівською ідеєю “сродної праці”, коли попри все й завдяки всьому відчуваєш нескасовне бажання творити.

Не маючи спеціальної філологічної освіти, будучи інженером за фахом, Катерина Володимирівна не згубила прищеплений їй Згори літературний стрижень. Більше того, можемо їй навіть позаздрити: перший, кому вона довірила свої (хай і невмілі!) проби пера, був наш земляк і один зі світочів української духовності, представник культурного шістдесятництва – Василь Симоненко. Напутнє слово корифея Катерина Володимирівна й досі леліє у своєму серці. Хоч і невимовно шкодує, що її доля ніби навмисно оминула літературні обрії – звідси ота невтолена й невтоленна спрага надолужити втрачене, реалізуватися як поетеса, вимовити зболене, звіритися читачеві, віднайти у ньому друга й порадника, сина чи доньку, або просто людину, яка вміє чути... Бо часу для сповіді лишилося вже й не так багато... “На порозі люта зима / відрізає коси посивілі”, – з гіркотою мовить авторка.

У книзі годі знайти щось модерне, новаторське, викличне, авангардне... Радше навпаки – поетичні рефлексії реалізовані у традиційному руслі, наближеному до народнописенної манери, шевченкового стилю. Невипадково й першою настільною книгою Катерини Володимирівни був саме “Кобзар”, глибокого майбутня поетеса вбирала вже у чотирирічному віці. Жага до Слова й Думки Тараса Григоровича з роками не міліла – навпаки потуги Його голосу авторка прагне дедалі більше: “В мріях до Тараса хвилями я йду...”.

Зазвичай на “вибране” зважуються вже маститі митці, що відверто можуть похизуватися кількома власними книгами. Що ж до Катерини Володимирівни Наржинської, то це її перша збірка: сюди ввійшли вірші, написані упродовж багатьох десятиліть. Разом із тим, чимало згубилося, але й дещо лишилося ще в рукописному варіанті (Либонь чекає свого часу!). У книзі юнь переплітається зі зрілістю, дівоча наївність – із жіночим досвідом... Мені як поетесі й літературознавцеві впадає в око певна “неумілість” авторки вибудовувати віршові рядки, добирати рими, стежити за ритмом тощо – але всі ці речі переважають природність і душевність поетичного голосу Катерини Володимирівни, світла й водночас драматична емоційна тональність, що нікого не можуть лишити байдужим. Бо ж не оминати з холодним виразом обличчя журливе й сердечне: “Юність безрозсудлива... час згасив вогонь. / Й досі не забудь мені те тепло долонь. / Вірилося, мріялось. Але все дарма... / Прилетіла, звіялась люта зима”. Гіркий жаль за втраченим почуттям, а надто коли обранець не зумів не лише оцінити чутливу душу авторки (як і її ліричної героїні), а й завдав невимовного болю, зневажив і навіть не озирнувся. Так душі, здавалося б, рідні і близькі стають чужими. Оголений нерв поетеси не німіє, а подеколи навпаки розпалюється: “Різними стежками ми пішли. / Ти йшов вгору. Я – лиш по долині. / За кордоном щастя ти знайшов. / Я шукаю й досі в Україні”.

Або щемливе до Матері, що вже відлинула птахою у кращі світи: “Роки мої обсмалені вітрами. / Стою похнюпившись біля могили мами. / В траві блищать ще світанкові роси. / По стежці мрій біжу в дитинство боса. / Наче сон далекий вогником блисне – / мамине обличчя світле і ясне”.

А материнське серце самої авторки відлунує колісковими: “Ой, люлі, люлечки, люлі! / Вже й звірі в танці потомились. / Сон і Дрімота під вікном, / Де хлопчик спить мій, зачались”.

Зболена душа України вібрує у серці ліричної героїні, яка заявляє відверто й гучно: “Я Україною живу / і у землі її спочину...”.

Щиро сподіваюся, що “Весна і осінь мого життя” – не остання збірка Катерини Володимирівни Наржинської, – і що рано чи пізно матиму нагоду читати наступний рукопис. Бо ж така чула і вразлива душа не може не писати – а надто в бентежний час для кожного з нас і України.

KLYMENKO (SYNIOOK) Ganna Andriivna,
Candidate of Philological Sciences, Associate Professor
at the Department of Ukrainian Literature and comparative
studies Bohdan Khmelnytsky National University at Cherkasy
e-mail: anna.syniook@gmail.com

*Одержано редакцією 22.01.2016
Прийнято до публікації 08.02.2016*